Bataviastraat 24 unit 1.13
1095 ET Amsterdam
+ 31 (0)20 421 5005

info@vnpf.nl
www.vnpf.nl
kvk 40597258

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw R.M. Letschert
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
[ook per e-mail verstuurd]

Cc: Raad voor Cultuur
[ook per e-mail verstuurd]

Reactie VNPF op brief 'Visie op cultuur en cultuursubsidies vanaf 2029'

Amsterdam, 30 oktober 2026

Geachte minister,

De Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF) onderschrijft uw ambitie om het cultuurbestel toegankelijker, eenvoudiger en toekomstbestendiger te maken. Ook verwelkomen wij de aandacht voor regionale culturele infrastructuren, meer continuïteit en minder administratieve lasten.

Wij betwijfelen echter of de door u voorgestelde veranderingen deze doelen dichterbij brengen. Uw plannen gaan vooral over de inrichting van het bestel: een andere fondsstructuur, de overheveling van BIS-functies en langere subsidieperioden. Een andere organisatie van subsidieverstrekking maakt het bestel niet vanzelf beter. Zeker niet zonder aanvullende middelen.

De VNPF vraagt daarom aandacht voor vijf punten:

1. Zorg voor voldoende financiering. Investeer structureel € 250[1] miljoen extra in cultuur. Maak de financiële gevolgen van de herziening inzichtelijk en voorkom dat transitiekosten ten koste gaan van culturele activiteiten. Houd rekening met de financiële druk op gemeenten.
2. Heroverweeg ook wat we financieren. Onderzoek of de historisch gegroeide verdeling van rijksmiddelen nog recht doet aan de culturele praktijk. Maak daadwerkelijk ruimte voor ondervertegenwoordigde kunstvormen, waaronder pop- en nachtcultuur[2]. Stel daarbij ook bestaande subsidieposities ter discussie.
3. Borg programmering, presentatie en publieksbereik. Erken de landelijke functies van podia en festivals. Zorg voor structurele landelijke programmerings- en afnamemiddelen, aanvullend op gemeentelijke financiering.

---

[1] https://www.kunsten92.nl/brief-voor-cultuurdebat-in-de-kamer/

[2] Onder popcultuur verstaan wij het brede spectrum van popmuziek en de daarmee verbonden muziekstromingen, scenes en subculturen, waaronder hiphop, dance en elektronische muziek, en de bredere culturele uitingsvormen en praktijken die daarmee samenhangen, waaronder nachtcultuur en The Culture et cetera. Hoewel deze in het cultuurbeleid steeds vaker als afzonderlijke domeinen lijken te worden behandeld, beschouwen wij ze als onderdelen van één samenhangend, veelzijdig en voortdurend veranderend cultureel veld.

4. Behoud politieke verantwoordelijkheid voor essentiële culturele functies. Bepaal eerst welke functies het Rijk wil waarborgen en vervolgens hoe deze het beste kunnen worden gefinancierd. Artistieke onafhankelijkheid ontslaat de politiek niet van haar verantwoordelijkheid voor het bestel.
5. Kies voor een gefaseerde hervorming. Voer haalbare verbeteringen vanaf 2029 door. Bereid ingrijpende stelselwijzigingen zorgvuldig voor, met betrokkenheid van het veld.

Hieronder lichten wij deze punten toe.

Ad 1. Financiële ambities vragen om financiële ruimte

'Het huis' wordt verbouwd zonder 'verbouwingsbudget'. Deze herziening moet binnen bestaande financiële kaders plaatsvinden. Dat staat op zeer gespannen voet met de ambities voor een toekomstbestendig cultuurbestel. De Raad voor Cultuur heeft eerder aangegeven dat daarvoor robuuste, aanvullende en structurele investeringen nodig zijn. De financiële positie van veel poppodia en -festivals is nu al kwetsbaar. Uit onze cijfers over 2025 blijkt dat ruim de helft van bijvoorbeeld de onderzochte poppodia het jaar afsloot met een negatief resultaat. De 55 onderzochte podia hadden gezamenlijk circa € 247 miljoen inkomsten tegenover € 251 miljoen uitgaven.[3] Stijgende kosten en achterblijvende subsidies beperken de ruimte voor programmering en artistieke vernieuwing. Dat is nu al zichtbaar. Uit eerder onderzoek *Code Rood* bleek dat 77% van de onderzochte podia verwachtte te moeten besparen op artistiek risicovolle programmering[4]. Ook de mogelijkheden om makers beter te belonen staan onder druk. Berenschot becijferde eerder dat voor een eerlijke beloning bij circa 8.000 optredens van opkomende artiesten en voorprogramma's jaarlijks € 7,8 miljoen (inmiddels is dit bedrag fors geïndexeerd) extra nodig was[5].

Ook uw voorgenomen reorganisatie van de fondsen en de overheveling van BIS-functies kosten geld. Wij vragen om een transparante financiële onderbouwing en de garantie dat transitiekosten niet ten laste komen van bestaande cultuurbudgetten. Daarbij mogen de gemeenten niet uit beeld verdwijnen. Zij zijn de belangrijkste publieke financiers van poppodia en veel popfestivals, maar staan zelf onder grote financiële druk. Zonder een goed functionerende lokale infrastructuur kunnen landelijk ondersteunde makers hun werk onvoldoende presenteren en publiek bereiken. Het Rijk is voor de uitvoering van zijn cultuurbeleid dus mede afhankelijk van de financiële draagkracht van gemeenten.
Wij sluiten ons daarom aan bij het pleidooi van Kunsten '92 om, in lijn met het advies *Ieder zijn aandeel* van de Raad voor Cultuur, te beginnen met € 250 miljoen aanvullende structurele investeringen in cultuur. Zonder extra middelen dreigt de herziening vooral een herverdeling van schaarste te worden.

---

[3] VNPF (2026), *Poppodia en -Festivals in Cijfers 2025*. Zie ook: Stijgende kosten, minder publiek en achterblijvende subsidies zetten financiële en artistieke positie van veel poppodia onder druk.

[4] VNPF, *Code Rood*, inventarisatie van de financiële positie van poppodia en de verwachte gevolgen voor de programmering. Publicatie VNPF.

[5] Berenschot (2023), *De kloof tussen inzet en inkomsten van popmuzikanten*, 16 januari 2023. Onderzoeksrapport.

Ad 2. Heroverweeg de bestaande verdeling van cultuursubsidies

De huidige verdeling van rijkscultuurmiddelen weerspiegelt vooral historisch gegroeide smaakvoorkeuren en beleidskeuzes. Niet alle disciplines, genres en culturele functies hebben dezelfde toegang tot structurele financiering. Dat staat op gespannen voet met fair practice en inclusiviteit en ook met artikel 2 van de Wet op het specifiek cultuurbeleid, dat de minister opdraagt voorwaarden te scheppen voor kwaliteit, verscheidenheid en spreiding van cultuur. Ook de Raad voor Cultuur constateert in *Toegang tot cultuur* (2024) dat het huidige financieringsstelsel onvoldoende ruimte biedt aan een pluriform en toegankelijk cultureel aanbod. Hoe uw nieuwe plannen hierin verbetering brengen, wordt niet duidelijk.

Popcultuur heeft een grote artistieke, maatschappelijke en economische betekenis en bereikt een omvangrijk, ook jong en divers publiek. Toch is zij binnen de structurele rijksfinanciering sterk ondervertegenwoordigd. Onderzoek van Hogeschool Inholland laat zien dat in 2023 slechts 7,1% van de gezamenlijke subsidietoekenningen vanuit de BIS én het Fonds Podiumkunsten naar popcultuur ging. Binnen het muziekdeel van de BIS ging 93% naar klassieke muziek en 7% naar popmuziek. Per concertbezoek ontving klassieke muziek gemiddeld circa zestien keer zoveel subsidie als popmuziek[6].

In de huidige BIS-periode was (eindelijk!) enige ruimte ontstaan voor popcultuur. De voorgestelde overheveling van BIS-functies naar de fondsen zet deze nog prille positie opnieuw op losse schroeven. Het risico bestaat dat een moeizaam verworven plek in het bestel weer verloren gaat. Uw herziening moet daarom niet alleen gaan over ‘hoe’ en ‘door wie’ subsidies worden verstrekt, maar vooral over ‘wat’ we financieren. De bestaande verdeling doet onvoldoende recht aan de betekenis van popcultuur. Zij verdient een aanzienlijk sterkere en structurele positie in het cultuurbestel. Dat vraagt om een heroverweging van historisch gegroeide subsidieposities, niet om het bestendigen ervan in een nieuwe fondsstructuur.

Aanvullende structurele investeringen zijn noodzakelijk om de ambities voor het cultuurbestel waar te maken. Maar zolang die uitblijven, is herverdeling onvermijdelijk. Bij een gelijkblijvend budget betekent meer ruimte voor de één minder ruimte voor de ander. Die politieke keuze moet expliciet worden gemaakt. De bestaande verdeling mag daarbij geen vanzelfsprekend uitgangspunt zijn. Ook de voorgestelde achtjarige subsidieperiode vraagt om terughoudendheid. Langjarige financiering kan continuïteit bieden, maar mag bestaande posities niet voor acht jaar vastzetten ten koste van nieuwe toetreders en artistieke vernieuwing. Behoud daarom ook voldoende ruimte voor kortere subsidieperioden en flexibelere ondersteuning.

Ad 3. Programmering en presentatie zijn ook een landelijke verantwoordelijkheid

Een toekomstbestendig cultuurbestel moet de hele keten omvatten: van talentontwikkeling en productie tot programmering, presentatie en publieksbereik.

[6] Zwaan, K. en Houtzager, M. (2025), *Rijkscultuursubsidies voor popmuziek. Een onderzoek naar de verdeling van rijkscultuursubsidies*. Hogeschool Inholland, lectoraat Innovation in the Music Industry, in samenwerking met de Popcoalitie. Gebaseerd op subsidietoekenningen in 2023. Onderzoeksrapport.

Poppodia en -festivals spelen daarin een essentiële rol. Ze bieden ruimte aan nieuw talent, introduceren muziekstromingen en verbinden makers met publiek. Gemeenten financieren doorgaans de basisexploitatie van poppodia en sommige festivals. Het Rijk draagt via de fondsen bij aan artistieke ontwikkeling en programmering. Die verantwoordelijkheden vullen elkaar aan. Een exploitatiesubsidie houdt een podium in stand, maar garandeert geen divers en vernieuwend programma.

Daarvoor zijn landelijke programmerings- en afnamemiddelen onmisbaar. Ze maken het mogelijk om nieuw talent, minder bekende muziekstromingen en artistiek risicovolle producties te presenteren. Juist deze activiteiten kunnen niet altijd uit publieksinkomsten worden betaald. Het Fonds Podiumkunsten heeft erop gewezen dat de extra programmeringsmiddelen voor 2025–2028 incidenteel zijn. Vanaf 2029 is structurele financiering nodig om de ondersteuning minimaal op peil te houden[7]. Die continuïteit is essentieel, zeker nu de financiële druk de ruimte voor artistiek risico verder beperkt. De VNPF vraagt daarom om structurele, landelijke programmerings- en afnamemiddelen in het nieuwe bestel. Niet ter vervanging van gemeentelijke financiering, maar als erkenning van de landelijke en bovenregionale functies van podia en festivals.

Ad 4. Wie bewaakt de noodzakelijke culturele functies?

De overheveling van BIS-functies naar de rijkscultuurfondsen roept een principiële vraag op: wie bepaalt straks welke culturele functies Nederland noodzakelijk vindt? Binnen de BIS is dat een herkenbare politieke keuze. Een onafhankelijke beoordeling bepaalt vervolgens welke organisaties deze functies het beste vervullen. Bij fondssubsidies kan dat onderscheid vervagen. Als het voortbestaan van een functie afhankelijk wordt van de rangschikking van aanvragen binnen een beperkt budget, kan die functie verdwijnen zonder dat de politiek daartoe expliciet heeft besloten. Daarmee verandert meer dan het subsidieloket. Ook de verantwoordelijkheid voor de samenhang en continuïteit van de culturele infrastructuur kan verschuiven. Artistieke onafhankelijkheid is essentieel. Maar de keuze welke culturele functies Nederland publiek wil ondersteunen, moet een herkenbare politieke verantwoordelijkheid blijven. Dat volgt ook uit de verantwoordelijkheid van de minister op grond van de Wet op het specifiek cultuurbeleid. De onafhankelijke artistieke beoordeling moet daarvan worden onderscheiden.

Wij pleiten niet voor het automatisch behouden van bestaande BIS-functies of subsidieposities. Integendeel: de herziening biedt juist aanleiding om opnieuw te bepalen welke functies vanaf 2029 noodzakelijk zijn, ook wanneer die momenteel onvoldoende worden ondersteund. Vervolgens moet duidelijk zijn hoe deze functies worden geborgd, wie verantwoordelijk is voor hun continuïteit en hoe democratische controle mogelijk blijft. Ook provincies en gemeenten hebben die duidelijkheid nodig om hun investeringen af te stemmen op landelijke ondersteuning.

---

[7] https://fondspodiumkunsten.nl/actueel-en-impact/nieuws/op-weg-naar-een-nieuwe-beleidsperiode-perspectief-op--podia-en-festivals

De politiek moet duidelijk kunnen uitleggen welke culturele functies zij wil behouden, ontwikkelen of toevoegen, en waarom. Pas daarna kan worden bepaald of financiering via het Rijk, de fondsen of een combinatie daarvan het meest geschikt is.

Ad 5. Ons alternatief: inhoudelijke verbetering vóór institutionele hervorming

De VNPF ziet mogelijkheden om vanaf 2029 betekenisvolle verbeteringen door te voeren, zonder alle ingrijpende veranderingen gelijktijdig te realiseren.

Voor de komende subsidieperiode stellen wij voor:

- Verhoog het structurele cultuurbudget. Begin met € 250 miljoen aanvullende structurele investeringen. Voorkom daarbij dat transitiekosten ten laste komen van bestaande cultuurbudgetten.
- Borg en versterk landelijke programmerings- en afnamemiddelen, met structurele financiering vanaf 2029.
- Vergroot de toegankelijkheid van cultuurfinanciering. Herzie subsidiecriteria en creëer ruimte voor ondervertegenwoordigde kunstvormen en nieuwe initiatieven.
- Maak achtjarige financiering mogelijk waar die continuïteit biedt, maar behoud kortlopende en flexibele regelingen.
- Vereenvoudig aanvraag- en verantwoordingsprocedures, ook zonder een volledige reorganisatie van fondsen.
- Werk toe naar wettelijke borging van de gezamenlijke publieke verantwoordelijkheid voor (pop)cultuur, gekoppeld aan toereikende financiering. Maak concrete afspraken tussen Rijk, provincies en gemeenten over culturele functies, financiering en de aansluiting tussen landelijke en lokale investeringen.

Bereid daarnaast een verdere stelselherziening zorgvuldig voor. Laat het Rijk, met een centrale onafhankelijke adviesrol voor de Raad voor Cultuur en in overleg met medeoverheden en de sector, eerst bepalen welke culturele functies Nederland nodig heeft. Betrek daarbij de hele keten, van talentontwikkeling tot publieksbereik.

De Raad voor Cultuur werkt momenteel aan een integraal advies over de toekomst van de popsector. Dit advies wordt begin 2027 verwacht en richt zich onder meer op artistieke ontwikkeling, economische houdbaarheid, diversiteit en toegankelijkheid. Wij verzoeken u de bevindingen en aanbevelingen nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking van het cultuurbestel vanaf 2029. Het zou onlogisch zijn om ingrijpende keuzes over de inrichting en financiering van het bestel te maken zonder de uitkomsten van dit advies af te wachten[8].

Onderzoek vervolgens verschillende modellen voor de financiering en organisatie van die functies. Beoordeel deze op toegankelijkheid, artistieke onafhankelijkheid, continuïteit, regionale spreiding, ruimte voor vernieuwing, democratische verantwoording en financiële uitvoerbaarheid. Houd daarbij rekening met de draagkracht van gemeenten en de lokale presentatie-infrastructuur.

---

[8] Raad voor Cultuur (14 juli 2026), Raad voor Cultuur start adviestraject over een toekomstbestendige popsector.

Voer ingrijpende veranderingen pas door wanneer de inhoudelijke doelen, verantwoordelijkheden, financiële gevolgen en overgangsrisico's helder zijn. Zorg voor een juridisch uitvoerbaar overgangstraject dat culturele organisaties tijdig zekerheid biedt.

Tot slot

Een nieuw cultuurbestel is niet automatisch een beter cultuurbestel. De vraag is wat ons betreft niet hoeveel cultuurfondsen Nederland nodig heeft of bij welk loket een organisatie subsidie aanvraagt. De vraag is welke culturele functies we belangrijk vinden en hoe publieke investeringen daadwerkelijk ten goede komen aan programmering, makers en publiek.

Dat vraagt om voldoende financiering, heldere publieke verantwoordelijkheden en de bereidheid om de bestaande verdeling van middelen te heroverwegen. Zonder die keuzes dreigt de herziening vooral bestaande verhoudingen in een nieuwe structuur onder te brengen. Wij verzoeken u deze uitgangspunten te betrekken bij de verdere uitwerking van uw plannen. Daarbij vragen wij nadrukkelijk ook de uitkomsten van het begin 2027 te verschijnen advies van de Raad voor Cultuur over de toekomst van de popsector mee te nemen.

Graag dragen wij vanuit de praktijk van de Nederlandse poppodia en festivals bij aan een toegankelijker, evenwichtiger en toekomstbestendiger cultuurbestel. We zijn altijd bereid tot nader overleg.

Met vriendelijke groet,

Berend Schans

Directeur-bestuurder
Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF)